

USTEKINUMAB

(Stelara®)

Wat is ustekinumab en hoe werkt het?

Ustekinumab is een geneesmiddel dat wordt gebruikt in de behandeling bij **auto-immuunziekten** zoals psoriasis en psoriasis arthritis.

Bij deze aandoening is je afweersysteem ontregeld. Je lichaam denkt dat goede (lichaamseigen) cellen kwade indringers zijn en je afweersysteem wil die indringers verdrijven. Hierdoor komen bepaalde stoffen vrij die ontstekingen veroorzaken in gewrichten, pezen, spieren of organen. Dit kan op verschillende plaatsen in het lichaam gebeuren.

Ustekinumab is een **bDMARD** (Biological Disease Modifying Anti-Rheumatic Drug) of kortweg **biologische reumaremmers of biological**. bDMARD's zijn een groep geneesmiddelen die de ontstekingsreactie in de gewrichten vermindert.

Biologische geneesmiddelen zijn medicijnen die gemaakt zijn door middel van een biologisch proces (zoals bijvoorbeeld alcohol door gisting gemaakt wordt). Het principe is altijd in grote lijnen hetzelfde: voor de aanmaak van biologicals worden micro-organismen, cellen, planten of dieren gebruikt. De werkzame stof wordt dus vervaardigd door of is afkomstig van een levend organisme. Dit in tegenstelling tot de klassieke, chemische geneesmiddelen, die via een scheikundig proces worden gemaakt. Het woord 'biologisch' heeft bij geneesmiddelen dus een andere betekenis dan bij de biologische landbouw of voeding waar het gaat over criteria rond dierenwelzijn, teelttechnieken of toegelaten additieven.

Ustekinumab is een medicijn dat de **afweerreactie van het immuunsysteem onderdrukt**. Het medicijn remt de ontstekingsstoffen Interleukine 12 (IL-12) en Interleukine 23 (IL-23). Dit zijn eiwitten betrokken bij de ontstekingscascade, een soort kettingreactie waarvan ontsteking het eindresultaat is. Door deze te blokkeren verminderen de pijn, zwelling en stijfheid van je gewrichten. Op langere termijn heb je minder kans op blijvende gewrichtsschade.

Ustekinumab wordt gegeven als **langdurige behandeling**. Het duurt tot twaalf weken voor je de effecten voelt. Soms duurt het langer en bij sommige mensen werkt het medicijn helaas niet of onvoldoende.

Waarvoor wordt ustekinumab gebruikt?

Je reumatoloog schrijft ustekinumab voor als je een auto-immuunaandoening hebt zoals **psoriasis arthritis of psoriasis**. Dit zijn aandoeningen waarbij het afweersysteem ontregeld is.

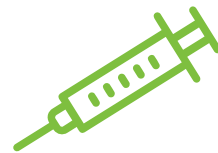
Je krijgt het enkel voorgeschreven als andere reumaremmers niet of niet voldoende hebben gewerkt of als je daar te veel bijwerkingen van hebt. Dat is één van de terugbetalingsvoorwaarden. Ustekinumab kan alleen of samen met een andere reumaremmers worden gebruikt.

Hoe moet ik ustekinumab gebruiken?

Ustekinumab wordt **ingespoten onder de huid** (subcutaan) in de buik, de dij of de bovenarm. Als je psoriasis hebt, mag je niet spuiten op een plaats waar je aandoening actief is.

Je arts, verpleegkundige of andere zorgverlener kan de injectie toebrengen, maar je kan dit ook zelf doen. Je arts of een (reuma)verpleegkundige zal je uitleggen hoe je dit het best kan doen. Als je het vervelend vindt om dit zelf te doen, vraag het dan aan een familielid of een andere persoon die je vertrouwt. Deze persoon zal dan ook de uitleg krijgen. Het is ook mogelijk de inspuiting te laten zetten door een thuisverpleegkundige, maar de meeste patiënten dienen het zonder problemen zelf toe.

De gebruikelijke dosis voor volwassenen is één onderhuidse injectie van 45mg. De eerste twee injecties krijg je met een tussentijd van vier weken. Hierna verlengt het interval naar één injectie per drie maand op een vaste dag. Als alternatief kan 90mg gebruikt worden bij patiënten met een lichaamsgewicht van meer dan 100kg.

Als je aandoening voldoende lang onder controle is, kan het zijn dat je arts met jou zal bespreken de dosering te verlagen en als het kan zelfs de behandeling met ustekinumab te stoppen.

Wat zijn de voordelen van het gebruik van ustekinumab?

Ustekinumab is een medicijn dat wordt gebruikt bij ernstige psoriasis en actieve psoriasis artritis. Het werkt in het algemeen beter dan de klassieke reuma geneesmiddelen (DMARD). Het kan echter een aantal weken duren voor je verbetering van gewrichtszwelling, pijn en stijfheid voelt.

Mag ik ustekinumab gebruiken in combinatie met andere medicijnen?

Ustekinumab gebruik je bij psoriasis artritis bij voorkeur in combinatie met methotrexaat of een ander reumaremmend medicijn. Deze combinatie is doorgaans effectiever.

Ustekinumab kan je – voor zover bekend – veilig gebruiken naast andere geneesmiddelen zoals glucocorticoïde geneesmiddelen (of cortisone, zoals prednisolone of cortisone-injecties), ontstekingsremmende geneesmiddelen (NSAID's, bijvoorbeeld Naproxen of Ibuprofen) of eenvoudige pijnstillers zoals paracetamol of acetylsalicylzuur (aspirine). De combinatie met andere biologicals wordt niet aanbevolen.

Het is verstandig altijd aan je arts en je apotheker te vertellen welke andere geneesmiddelen je gebruikt of als er iets aan je medicijngebruik verandert.

Zijn er mogelijke risico's of bijwerkingen aan ustekinumab?

Zoals bij de meeste medicijnen, kan het gebruik van ustekinumab voor **bijwerkingen** zorgen. Zeker niet iedereen krijgt te maken met bijwerkingen. Sommigen komen vaak voor, anderen zeer zelden. In de **bijsluiter** vind je een uitgebreid overzicht.

Omdat ustekinumab je afweersysteem afremt kan je makkelijker een infectie krijgen en soms verlopen infecties ook heftiger. Als je een gewone verkoudheid hebt zonder koorts, kan je ustekinumab gewoon blijven doorgebruiken. Als je een infectie met koorts hebt, of je ziek voelt, onderbreek je best (tijdelijk) de behandeling met ustekinumab. **Contacteer best snel je (huis)arts als je koorts hebt of als je denkt dat je een infectie hebt, zeker bij de opstart van de behandeling!**

Je kan ook **huidreacties** krijgen op de plaats waar de injectie werd toegediend, zoals roodheid, zwelling, jeuk, blauwe plekken of pijn. Dit is vrijwel altijd mild, duurt maximaal een week en vermindert meestal in de loop van de behandeling. Je kan deze reacties verhelpen door ijs, antihistaminica (anti-allergie middelen) of cortisonecrèmes op de injectieplaats aanbrengen. Praat er over met je arts of reumaverpleegkundige.

Sommige mensen krijgen last van misselijkheid, diarree, spierpijn of hoofdpijn, meestal in een milde vorm. Wanneer je overgevoelig voor ustekinumab zou zijn, kan je een allergische reactie krijgen zoals zwelling van de lippen, koorts, lage bloeddruk of benauwdheid. Neem in dat geval zo snel mogelijk contact op met je arts of reumaverpleegkundige.

Zijn er nog dingen die ik moet weten over ustekinumab?

Extra voorzorgen bij de start van de behandeling

Voor je begint met ustekinumab wordt via een bloedafname onderzocht of je geen (sluimerende) infectie hebt, bijvoorbeeld hepatitis B of C (leverontsteking). Dit omdat deze zouden kunnen opflakkeren na toediening van ustekinumab. Daarnaast wordt ook onderzocht of je drager bent van tuberculose (TBC). Om tuberculose uit te sluiten zal je arts je een Mantoux-test en een röntgenfoto van de longen voorstellen. De Mantoux-test is een klein prikje in je arm. Na 3 tot 5 dagen wordt je arm gecontroleerd om te kijken hoe je huid reageert op het prikje.

Als uit de testen blijkt dat je actieve of latente tuberculose hebt of een infectie zoals hepatitis B of C, dan is gebruik van ustekinumab tegenaangewezen. Je dokter kan dan andere medicijnen voorstellen voor je start met de behandeling en ook tijdens de behandeling. Tuberculose die in het verleden onvoldoende behandeld werd, kan sluimerend aanwezig zijn. Je moet dan eerst een behandeling met anti-tuberculose medicijnen krijgen voor je kan starten met een biological.

Roken is nooit gezond. Wanneer je moet starten met een biological is het nog belangrijker om te stoppen met roken, gezien het grotere risico op infecties van de bovenste luchtwegen bij rokers.

Alcohol

Je kan (matig) alcohol gebruiken tijdens de behandeling met ustekinumab.

Bewaring van de injecties

Bewaar ustekinumab in de koelkast tussen 2° en 8°C in de originele verpakking. Ustekinumab is een duur medicijn dat gevoelig is voor de juiste bewaring. Het werkt minder goed als de koude keten onderbroken wordt. Let er dus op dat je het steeds correct bewaart.

Reizen

Als je voor langere tijd op vakantie gaat en/of reist met het vliegtuig moet je voor ustekinumab in het bezit zijn van een reisattest voor het vervoer van de medicatie in je handbagage. Vraag dit attest aan je reumatoloog.

Vervoer je medicatie altijd in de originele verpakking en in een koeltasje zodat de ideale temperatuur voor bewaring (tussen 2° en 8°C) kan behouden blijven. Bij lange vlieguren kan het interessant zijn vooraf contact op te nemen met de vliegtuigmaatschappij om te informeren naar de mogelijkheid tot bewaren van de medicatie in de koelkast van het cabinepersoneel. De koeltijd in een koeltasje is immers beperkt. Denk daar ook aan bij rondreizen met andere vervoersmiddelen en zorg ervoor dat je koeltasje voldoende koud is voor elke trip naar een nieuwe bestemming.

Houd medicijnen steeds in je handbagage. In het bagageruim van het vliegtuig kan het vriezen. Vergeet niet om het hotelpersoneel te verwittigen van de aanwezigheid van uw medicatie in de minibar of andere koelkast!

Vaccinaties

Bij de start van je behandeling met ustekinumab zal je arts je waarschijnlijk een jaarlijks griepvaccin en een pneumokokken vaccin aanraden omdat je kwetsbaarder bent voor infecties.

Heb je andere vaccinaties nodig omdat je naar verre landen wil reizen, overleg dan met je arts. Voor sommige vaccins moet je (tijdelijk) stoppen met je medicatie. Je mag immers geen inenting met een levend afgezwakt vaccin krijgen. Dit zijn bijvoorbeeld vaccins tegen bof, mazelen, rode hond, gele koorts of varicella. Je zou daar erg ziek van kunnen worden. Het poliovaccin in België geïnactiveerd en is dus veilig. Het is verstandig om dit goed op tijd te regelen om te vermijden dat je niet naar bepaalde landen kan afreizen.

Vruchtbaarheid bij vrouwen, zwangerschap en borstvoeding

Ben je een vrouw en heb je een kinderwens, praat er dan over met je arts. Er zijn weinig gegevens over de invloed van ustekinumab op de vruchtbaarheid.

Er is evenmin informatie over de effecten van ustekinumab tijdens de zwangerschap. Ustekinumab mag je daarom niet gebruiken tijdens de zwangerschap. Vrouwen die zwanger zouden kunnen worden, moeten anticonceptie nemen tijdens het gebruik van ustekinumab en dit voor minstens 15 weken na het stoppen van de behandeling.

Het is niet bekend of dit geneesmiddel in de moedermelk overgaat. Daarom mag je geen borstvoeding geven als je ustekinumab gebruikt.

Als je van plan bent zwanger te worden, is het sowieso belangrijk om dit met je arts te bespreken, aangezien elke patiënt anders is.

Vruchtbaarheid bij mannen

Praat met je arts wanneer je een kinderwens hebt en ustekinumab neemt. Er zijn momenteel nog geen gegevens over de invloed op de kwaliteit van het sperma.

Waar kan ik terecht met mijn vragen over ustekinumab?

Als je je zorgen maakt, neem dan zeker contact op met je (huis)arts of met de reumaverpleegkundige.

Wil je meer informatie over je eigen aandoening of andere vormen van reumamedicatie, dan kan je terecht op de website van ReumaNet, www.reumanet.be of via info@reumanet.be. Er zijn veel brochures die je gratis kan downloaden. ReumaNet heeft ook een compleet dossier over ustekinumab en andere biologicals en biosimilars opgesteld.

Deze brochure is tot stand gekomen in samenwerking met de KBVR (Koninklijke Belgische Vereniging voor Reumatologie) en met steun van het FWRO (Fonds voor Wetenschappelijk Reuma Onderzoek).

De officiële bijsluiter werd als basis gebruikt voor deze brochure, net als de brochures van ReumaNederland, Versus Arthritis (UK), Arthritis Canada, Arthritis Australia en The American College of Rheumatology.

Dank aan Dr. Yves Piette, aan de reumaverpleegkundigen en aan de patiënt experts van ReumaNet en CLAIR voor het nalezen en feedback.

